

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВНУТРІШНІХ СПРАВ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ»

Рівень вищої освіти *другий (магістерський)*

Галузь знань *08 Право*

Спеціальність *081 «Право»*

Освітня програма *«Право»*

Статус навчальної дисципліни *обов'язкова*

Мова навчання *українська*

Дніпро – 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Навчально-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Протокол від 31.08.2023 № 12

СХВАЛЕНО

Вченою радою Навчально-наукового
інституту права та інноваційної
освіти
Протокол від 29.08.2023 № 1

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Право»

(підпис)

Володимир КИЯН

Розглянуто на засіданні кафедри загальноправових дисциплін Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти
Протокол від 28.08.2023 № 1

Нормотворча діяльність // Робоча програма навчальної дисципліни. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2023. 18 с.

РОЗРОБНИКИ:

1. Доцент кафедри загальноправових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, Чепік-Трегубенко Ольга Сергіївна;
2. Доцент кафедри загальноправових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, Талдикін Олександр Васильович.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Перший проректор Дніпровського гуманітарного університету, кандидат юридичних наук, доцент Алфьорова Тетяна Миколаївна;
2. Суддя Запорізького окружного адміністративного суду, доктор юридичних наук, доцент Прасов Олександр Олександрович.

**Лист оновлення та перезатвердження робочої програми
навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри, протокол – розробника РПНД	Зміст змін	Підпис завідувача
20 /20			
20 /20			
20 /20			
20 /20			
20 /20			

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ЄКТС	3	3
Загальна кількість годин:	90	90
Рік підготовки:	1	1
Семестр:	1	1
Лекції	16	8
Семінарські	16	6
Практичні	8	2
Самостійна робота	50	74
Індивідуальні завдання (курсова робота):	-	
Підсумковий семестровий контроль:	залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Метою вивчення навчальної дисципліни «Нормотворча діяльність» є сприяння у становленні сучасного кваліфікованого правника, вдосконалення знань з нормотворчої діяльності, поглиблення уявлень щодо техніко-юридичних прийомів, засобів та навичок з нормотворчої діяльності, а також їх використання на практиці у звичайних умовах професійної діяльності та в особливий період. Завданням навчальної дисципліни «Нормотворча діяльність» є вдосконалення знань про зміст, специфіку нормативно-правових, соціально-етичних аспектів формування, функціонування та реалізації правотворчості та юридичної техніки, особливості різних видів нормотворчості в Україні, основні прийоми та методи нормотворчої техніки, а також зміст основних нормативно-правових актів, за допомогою яких здійснюється правове регулювання нормотворчої діяльності; використання теоретичних знань для підготовки нормативно-правових актів, проведення їх експертизи у звичайних умовах професійної діяльності та в особливий період.

Вивчення дисципліни забезпечує формування компетентностей за освітньою програмою:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

Загальні компетентності:

ЗК3 – Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6 – Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7 – Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні компетентності:

СК5 – Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК6 – Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК12 – Здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.

СК14 – Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

Пререквізити: «Теорія держави і права», «Актуальні проблеми теорії держави і права», «Юридична компаративістика».

Постреквізити: «Публічне право: практика тлумачення і застосування», «Приватне право: практика тлумачення і застосування».

Програмні результати навчання:

ПРН7 – Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН11 – Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

ПРН16 – Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

ПРН17 – Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:**ТЕМА 1. ПРАВОУТВОРЕННЯ, ПРАВОТВОРЧІСТЬ, НОРМОТВОРЧІСТЬ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА**

Правоутворення. Етапи правоутворення. Суспільні відносин, які набувають нормативного характеру. Правозакріплення. Правотворчість. Правотворчість в умовах воєнного стану. Рівні правоутворення: гносеологічний, матеріальний, інституціональний.

Правотворчість як діяльність державних органів в умовах воєнного стану. Правотворчість як динамічний елемент правової системи. Результати правотворчості. Ознаки правотворчості. Класифікація правотворчості. Правотворчість держави. Правотворчість громадянського суспільства. Законотворчість. Підзаконна правотворчість. Безпосередня правотворчість. Санкціонована правотворчість. Спільна правотворчість. Делегована правотворчість. Види правотворчості за функціональним призначенням. Безпосередня правотворчість народу. Правотворчість об'єднань громадян. Принципи правотворчості.

Нормотворчість: різні погляди на дефініцію. Ознаки нормотворчості. Законотворчість. Коло суб'єктів нормотворчості. Функції нормотворчості. Принципи нормотворчості. Види нормотворчості держави і суспільства. Конституційна нормотворчість. Законодавча нормотворчість. Підзаконна нормотворчість в умовах воєнного стану. Нормотворчість на загальнонаціональному рівні в умовах воєнного стану. Нормотворчість на регіональному і місцевому рівнях в умовах воєнного стану. Нормотворчість громадських об'єднань. Нормотворчість трудових колективів. Нормотворчість первинна. Нормотворчість поточна. Нормотворчість кодифікаційна.

ТЕМА 2. ЗАКОНОТВОРЧІСТЬ. ПІДЗАКОННА НОРМОТВОРЧІСТЬ

Поняття законотворчості. Ознаки законотворчості. Законотворчість як вид правотворчості. Співвідношення понять «правотворчість» та «законотворчість».

Закон як нормативно-правовий акт та результат законотворчості. Ознаки закону. Види законів.

Особливості законодавчого процесу. Стадії законодавчого процесу. Законопроект. Проект іншого акта. Поправка. Перше читання законопроекту. Друге читання законопроекту, третє читання законопроекту. Доопрацювання законопроекту. Відхилення проекту закону. Прийняття закону. Опублікування нормативних актів: строки, офіційні і неофіційні джерела, мова, обмежувальні грифи. Значення опублікування нормативно-правових актів. Порядок набрання чинності нормативно-правовими актами. Законодавчий процес в умовах воєнного стану. Порядок набрання чинності іншими юридичними документами: міжнародними договорами України; рішеннями і висновками Конституційного Суду України; постановами Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів; розпорядчими та іншими документами органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій.

Техніка систематизації нормативно-правових актів. Систематизація законодавства як різновид юридичної діяльності. Принципи систематизації. Об'єкти, предмети та суб'єкти систематизації. Загальні етапи проведення систематизації. Види систематизації. Поняття, ознаки та особливості кодифікації. Техніко-юридичні правила кодифікації. Поняття, ознаки та особливості консолідації. Техніко-юридичні правила консолідації. Поняття, ознаки та особливості інкорпорації. Техніко-юридичні правила інкорпорації.

Підзаконний нормативно-правовий акт. Види підзаконних нормативно-правових актів. Постанови Верховної Ради України. Укази та розпорядження Президента України. Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України. Нормативні накази, інструкції, розпорядження та положення міністерств, державних комітетів, інших центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом. Постанови та рішення Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Постанови, рішення та розпорядження Ради Міністрів Автономної Республіки Крим. Рішення місцевих рад. Розпорядження голів місцевих (обласних і районних) державних адміністрацій. Нормативні накази та розпорядження керівників територіальних управлінь центральних органів виконавчої влади, зокрема, в умовах воєнного стану. Нормативні накази керівників територіальних управлінь і відділів обласних та районних державних адміністрацій. Нормативні накази адміністрації державних підприємств та установ.

ТЕМА 3. НОРМОТВОРЧА ТЕХНІКА

Предмет і зміст науки про юридичну техніку. Місце теорії юридичної техніки в загальній теорії права.

Структура юридичної техніки. Поняття нормотворчої юридичної техніки, та її мета. Особливості юридичної техніки в різних правових системах сучасності. Види юридичної техніки: нормотворча, правозастосовна, правороз'яснювальна, систематизаційна, доктринальна.

Структура юридичної техніки. Юридико-технічні прийоми як елементи нормотворчої юридичної техніки. Юридико-технічні правила як елементи нормотворчої юридичної техніки. Юридико-технічні засоби як елементи нормотворчої юридичної техніки.

ТЕМА 4. ПРАВОВІ ПРЕЮДИЦІЇ, ФІКЦІЇ ТА АКсіОМИ

Поняття, ознаки та класифікація юридичних фікцій. Теоретичні фікції. Нормативні фікції. Матеріально-правові фікції. Процесуально-правові фікції. Імперативні фікції. Диспозитивні (або оціночні) фікції.

Поняття, ознаки та класифікація правових презумпцій.

Поняття, ознаки та класифікація юридичних аксіом. Нормативні аксіом. Наукові аксіом. Аксіом, які є принципами права. Поодинокі, (одиничні) аксіом. Загальноправові аксіом. Міжгалузеві аксіом. Галузеві аксіом.

Значення юридичних фікцій, аксіом та презумпцій в умовах воєнного стану. Юридичні конструкції, юридичні символи та застереження.

ТЕМА 5. ДІЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТИВ У ЧАСІ, ПРОСТОРИ, ЗА КОЛОМ ОСІБ

Дія нормативного юридичного акта. Чинність нормативно-правового акта. Зупинення (призупинення) дії нормативно-правового акта. Припинення (або скасування) дії нормативно-правового акта.

Часова (темпоральна) дія нормативно-правового акта. Пряма дія нормативно-правового акта. Переживаюча дія нормативно-правового акта. Напрям темпоральної дії нормативно-правового акта. Принцип негайної дії нормативно-правового акта в умовах воєнного стану. Зворотна сила закону.

Просторова (територіальна) дія нормативно-правового акта. Обсяг фізичного простору. Інтерпретація поняття фізичного простору або території держави. Територіальний принцип. Екстериторіальний принцип.

Дія нормативно-правового акта на коло осіб. Нормативно-правові акти загальної дії, які поширюються на всіх осіб. Нормативно-правові акти спеціальної дії, які поширюються на визначене коло спеціальних суб'єктів.

Особлива категорія адресатів нормативно-правових актів: особи з подвійним громадянством, біженці та переселенці.

ТЕМА 6. КОЛІЗІЇ ТА ПРОГАЛИНИ В ПРАВІ

Прогалини у праві. Інститут аналогії у праві. Причини виникнення прогалин у праві. Способи усунення прогалини в праві. Аналогія закону. Субсидіарне застосування права.

Прогалини у законодавстві. Причини виникнення прогалин у законодавстві. Види прогалин в законодавстві за часом виникнення. Способи переборення прогалин в законодавстві.

Юридичні колізії. Колізії в законодавстві, способи їх переборення. Ознаки колізій. Колізії в нормотворчості. Колізії в правозастосуванні. Колізії в правотлумаченні.

Колізії в законодавстві в умовах воєнного стану. Причини колізій у законодавстві. Способи переборення колізій в законодавстві. Способи усунення колізій. Види колізій в законодавстві і загальні правила їх подолання. Темпоральна (часова) колізія. Ієрархічна (субординаційна) колізія. Змістовна (сутнісна) колізія. Збіг ієрархічної і змістовної колізій.

ТЕМА 7. ЕКСПЕРТИЗА НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Поняття експертизи нормативно-правових актів, її види. Одноособова та групова експертиза нормативно-правових актів. Первинна, повторна, додаткова та контрольна експертиза нормативно-правових актів. правова, гендерно-правова, наукова, фінансово-економічна, екологічна, соціологічна експертиза нормативно-правових актів.

Правова експертиза нормативно-правових актів. Особливості наукової правової експертизи проєкту нормативно-правового акта.

Експертиза нормативно-правових актів на відповідність Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод в умовах воєнного стану. Етапи експертизи нормативно-правових актів на відповідність Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Гендерно-правова експертиза нормативно-правових актів. Мета гендерно-правової експертизи. Гендерно-нейтральний (за змістом та наслідками) нормативно-правовий акт. Дискримінаційний нормативно-правовий акт. Гендерно-дисбалансований нормативно-правовий акт. Такий, що не передбачає рівні можливості для обох статей нормативно-правовий акт.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Структура навчальної дисципліни наведена у додатку 1.1, 1.2.
Додатки 1.1, 1.2. (оновлюється щорічно).

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за певний період навчання (навчальний семестр, навчальний рік).

З навчальної дисципліни *«Нормотворча діяльність»* передбачено:

- для денної форми навчання – залік;
- для заочної форми навчання – залік.

Критерії та засоби оцінювання успішності навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. **Мінімальний пороговий рівень оцінки** визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитиву оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали. **Критерії оцінювання аудиторної, самостійної та індивідуальної роботи** розроблені кафедрою загальноправових дисциплін з урахуванням загальних критеріїв, визначених Положенням про організацію освітнього процесу у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ.

В Університеті встановлюється єдина максимальна сума балів за всі види

робіт з навчальної дисципліни – **100 балів**.

Встановлюються: максимальні суми балів за виконання завдань у рамках аудиторної – **30 балів**, самостійної та індивідуальної роботи – **30 балів; 40 балів** – за виконання завдань, винесених на підсумковий контроль.

Для навчальної дисципліни «Нормотворча діяльність» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають:

- *завдання для семінарських занять* (на семінарських заняттях викладач оцінює виступи здобувачів вищої освіти, їх активність у дискусії, уміння формулювати і відстоювати свою думку тощо. Перелік тем семінарських занять та завдання, що розв'язуються, визначається робочою програмою навчальної дисципліни. Підсумкові оцінки за семінарське заняття вносяться у відповідний журнал);

- *завдання для індивідуальної та самостійної роботи здобувачів вищої освіти, теми рефератів* (передбачаються робочою програмою навчальної дисципліни. Виконання завдань, які виносяться на самостійну та індивідуальну роботу, контролюється науково-педагогічним працівником *під час консультацій*);

- *завдання для підсумкового контролю* (використовуються як засіб контролю знань здобувачів вищої освіти після вивчення навчальної дисципліни; дозволяють оцінити досягнутий особою рівень сформованості знань, умінь і навичок);

- *тести* (можуть використовуватися для діагностики успішності під час аудиторних та практичних занять або як форма самоконтролю).

Для навчальної дисципліни «Нормотворча діяльність» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: заліки, командні проекти, стандартизовані тести, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, презентації та виступи на наукових заходах здобувачів, індивідуальні та групові завдання, малювання мап, контурних та електронних мап, виготовлення таблиць, схем.

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів вищої освіти

Бали	Пояснення
5	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
4	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями . Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно

	дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
3	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні ; практичні навички та вміння мають поверхневий характер , потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками .
2	Питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру ; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки , які потребують подальшого усунення.
1	Здобувач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Відсутність на занятті.

Критерії оцінювання самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти

За **самостійну та індивідуальну роботу** здобувач вищої освіти отримує бали після виконання наступних видів завдань, які оцінюються згідно їх складності.

Бали	Вид завдання
30	Написання та публікація наукової статті у фаховому виданні (за наявності опублікованих матеріалів із вказівкою на керівника)
15	Написання та публікація тез доповіді на конференції (за наявності опублікованих матеріалів із вказівкою на керівника)
15	Підготовка мультимедійної презентації (мінімум 20 слайдів) з обраної теми (оцінюється максимум у 5 балів з урахуванням актуальності, новизни тематики, повноти розкриття теми, графічного оформлення та креативності підходу)
15	Підготовка тестових питань (мінімум 20 питань, одне питання 4 варіанти відповіді) з обраної теми (оцінюється максимум у 5 балів з урахуванням актуальності, новизни тематики, відповідності джерельній базі, точності та лаконічності сформованих питань та відповідності до теми завдання варіантів відповіді)
15	Підготовка 5 практичних задач з обраної теми (одна практична задача оцінюється максимум у 3 бали з урахуванням актуальності та новизни тематики, лаконічності сформованої фабули, відповідності законодавчої бази, визначеності правових відносин)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	Залік	Екзамен/ диференційований залік	Оцінка	Пояснення
90-100	зараховано	Відмінно	A	<i>«Відмінно» - теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані в повному обсязі.</i>
83-89		Добре	B	<i>«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний в повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близько до максимальної.</i>
75-82			C	<i>«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.</i>
68-74		Задовільно	D	<i>«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю; але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених РПНД навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.</i>
60-67			E	<i>«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовано деякі практичні навички роботи; частина передбачених РПНД навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.</i>
35-59	не зараховано	Не задовільно	FX	<i>«Умовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близько до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).</i>
1-34			F	<i>«Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.</i>

Інформаційне та методичне забезпечення навчальної дисципліни (рекомендовані джерела інформації)

Додаток 1.3 (оновлюється щорічно та/або в разі необхідності).

**ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ»**Освітній ступінь *магістр*Спеціальність *081 «Право»*на *2023/2024* навчальний рік**Форма навчання: ДЕННА** **Обсяг: 3 кредити ЄКТС (90 годин)***Навчально-науковий інститут права та інноваційної освіти*
Курс *1* Групи *М-ЮД-321-322*

№ теми	Назва теми	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				С/Р та І/Р
			Всього	Лекції	С/З	П/З	
1.	Правоутворення, правотворчість, нормотворчість: загальна характеристика	13	8	4	2	2	5
2.	Законотворчість. Підзаконна нормотворчість	11	6	2	2	2	5
3.	Нормотворча техніка	13	8	4	2	2	5
4.	Правові преюдиції, фікції та аксіоми	7	2		2		5
5.	Дія нормативно-правових актів у часі, просторі, за колом осіб	18	8	4	4		10
6.	Колізії та прогалини в праві	14	4	2	2		10
7.	Експертиза нормативно-правових актів	14	4		2	2	10
	Разом за семестр	90	40	16	16	8	50
	Форма підсумкового контролю		залік				

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри *загальноправових дисциплін* Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти, протокол від 28.08.2023 р. № 1.

Директор
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти

Вікторія САВІЩЕНКО

Додаток 1.2 до Робочої програми
навчальної дисципліни

**ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ»**

Освітній ступінь *магістр*
Спеціальність *081 «Право»*
на *2023/2024* навчальний рік

Форма навчання: ЗАОЧНА Обсяг: **3** кредити ЄКТС (**90** годин)

Навчально-науковий інститут заочного навчання та підвищення кваліфікації

Курс *1* Групи *М-ЮЗ-321-326*

№ теми	Назва теми	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				С/Р та І/Р
			Всього	Лекції	С/З	П/З	
1	Правоутворення, правотворчість, нормотворчість: загальна характеристика	12	2	2			10
2	Законотворчість. Підзаконна нормотворчість	14	4	2		2	10
3	Нормотворча техніка	14	4	2	2		10
4	Правові преюдиції, фікції та аксіоми	12	2		2		10
5	Дія нормативно-правових актів у часі, просторі, за колом осіб	18	4	2	2		14
6	Колізії та прогалини в праві	10					10
7	Експертиза нормативно-правових актів	10					10
	Разом за семестр	90	16	8	6	2	74
	Форма підсумкового контролю		залік				

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри *загальноправових дисциплін Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти*, протокол від 28.08.2023 р. № 1.

Директор
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти

Вікторія САВІЩЕНКО

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«НОРМОТВОРЧИСТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ»

Освітній ступінь *магістр*

Спеціальність *081 «Право»*

на *2023/2024* навчальний рік

Основні нормативні акти:

- Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)» від 03 вересня 2019 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 38. Ст. 160.).

- акти міжнародного права:

1. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року. *Офіційний вісник України*. 2008. № 93. Стор. 89. Ст. 3103.

2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року. *Голос України*. 2001. № 3.

- закони:

1. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314.

2. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056.

3. Про виконавче провадження : Закон України від 02 червня 2016 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 30. Ст. 542.

4. Про звернення громадян : Закон України від 2 жовтня 1996 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. Ст. 256

5. Про захист персональних даних : Закон України від 01 червня 2010 року (зі змінами і допов.) *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 34. Ст. 481.

6. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13 липня 2017 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 35. Ст. 376.

7. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17 березня 2011 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*.

2011. № 38. Ст. 385.

8. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170.

9. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квітня 1999 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 20-21. Ст. 190.

10. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1984. № 51. Ст. 1122.

11. Кримінальний кодекс України від 4 квітня 2001 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131.

12. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40. Ст. 492.

13. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35, 35-36, 37. Ст. 446.

14. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР)*. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.

15. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 2 червня 2016 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545.

16. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України від 23 грудня 1997 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 20. Ст. 99.

Підручники:

1. Кельман М. С. Загальна теорія держави і права : підруч. Київ : Кондор, 2018. 716 с.

2. Крестовська Н. М. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести : [підруч. для юрид. ВНЗ] / Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвеева. 2-ге вид., випр. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 581 с.

3. Сухонос В. В. Теорія держави і права : підруч. Суми : Університетська книга, 2018. 544 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Велика українська юридична енциклопедія : у 20-ти томах / редкол. : В. Д. Гончаренко (гол.) та ін. Харків : Право, 2016. Том 1 : Історія держави і права України. 848 с.

2. Велика українська юридична енциклопедія : у 20-ти томах / редкол. : С. І. Максимов (гол.) та ін. Харків : Право, 2017. Том 2 : Філософія права. 1128 с.

3. Велика українська юридична енциклопедія : у 20-ти томах / редкол. : О. В. Петришин (гол.) та ін. Харків : Право, 2017. Том 3 : Загальна теорія права. 952 с.

4. Гусарєва С. Д., Тихомирова О. Д. Теорія держави та права : навч. посіб. Київ : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
5. Каткова Т. Г. Теорія держави і права : навч. посіб. 2-ге вид., допов. Харків : Право, 2020. 96 с.
6. Тлумачний термінологічний словник з конституційного права (Explanatory Terminological Dictionary on Constitutional law) / Кол. авт. ; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. Київ : Хай-Тек Прес, 2016. 628 с.
7. Теорія держави і права в тестових завданнях : навч. посібник / Кол. авт. ; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. 2-ге вид. змін., допов. Дніпро : Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 608 с.
8. Талдикін О. В. Теорія влади. Структурно-логічні схеми і таблиці : навч. посіб. Дніпро : Дніпр. держ. універ. внутр. справ, 2020. 164 с.
9. Талдикін О. В. Соціологія права. Структурно-логічні схеми і таблиці : навч. посіб. Дніпро : Дніпропр. держ. універ. внутр. справ, 2022. 144 с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Chepik-Trehubenko O. S. The Political System of Society: Features and Prospects of Development in Ukraine / The issues of improving legal knowledge in the XXI century: the unity of theory and practice: collective monograph. Lviv-Toruń: Liha-Pres, 2019. P. 33-51.
2. Chepik-Trehubenko O., Nalyvaiko L. Application of the principle of the rule of law international and national courts. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2022. № 4. (48). P. 413-419.
3. Kolb A., Hrushko M., Teteriatnyk H., Chepik-Trehubenko O., Kotliar O. Peculiarities of Realization of the International Mechanism for the Protection of the Rights of Victims of Armed Conflict in the East of Ukraine. *Cuestiones Políticas*. 2021. Vol. 39. № 71. P. 334-349.
4. Leheza Y., Nalyvaiko L., Sachko O., Shcherbyna V., Chepik-Trehubenko O. Principles of law: Methodological approaches to understanding in the context of modern globalization transformations. *Ius Humani. Law Journal*. 2022. 11 (2). P. 55-79.
5. Nalyvaiko, L., Ilkov, V., Verba, I., Kulinich, O., Korovaiko, O. Specific features of the legal regulation of prosecution for contempt of court: judicial rules established in different countries: Características específicas de la regulación legal del enjuiciamiento por manifestación de desacato a los tribunales: normas judiciales establecidas en diferentes países. *Political Questions*. 2022. 40 (74). P. 393-409.
6. Бобрик В. І. Методологічні підходи до поняття «диференціація» в юридичній науці. *Приватне право і підприємництво*. 2018. Вип. 18. С. 14-18.
7. Богуцька Н. М. Методологічне значення юридичних конструкцій у контексті методу правознавства. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Серія юридичні науки*. 2017. Вип. 5. С. 10-17.
8. Вільчинська С. Проект методології нового типу (підхід філософської антропології). *Університетська кафедра*. 2018. № 7. С. 93-98.

9. Габаковська Х. В. Дослідницький підхід як елемент методології у сучасній юриспруденції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Івано-Франківськ, 2018. 20 с.
10. Гальченко М. С. Методологічна природа мислення в еволюції пізнавальних дискурсів. *Гілея*. 2018. Вип. 131. С. 251-255.
11. Косович В. Юридичний техніко-технологічний інструментарій та верховенство права (методологія дослідження). *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2018. Вип. 66. С. 14-26.
12. Лавренко Д. О. Значення юридичної конструкції як засобу юридичної техніки. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 3. С. 88-94.
13. Лук'янов Д. В., Прийма С. В. Юридичні колізії у законодавстві України: стан і шляхи розв'язання. *Право України*. 2021. № 12. С. 128-145.
14. Луцький Р. П. Юридико-лінгвістична теорія як нова парадигма пізнання права. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 3. С. 117-118.
15. Мінакова Є. В. Контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування: теоретико-правовий аспект: дис. ... канд. юрид. наук. Дніпро, 2021. 244 с.
16. Москалюк О. В. Уявні колізії в конституційному праві. *Право.ua*. 2019. № 1. С. 5-9.
17. Павлова М. А. Співвідношення преюдиції з деякими суміжними категоріями. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. Вип. 2. С. 22-25.
18. Пархоменко Н. М. Переконливий прецедент як результат нормотворчості суду (сутнісні та змістовні аспекти). *Правова держава*. 2022. Вип. 33. С. 131-140.
19. Погорєлова З. О. Поняття і структура нормотворчої діяльності держави як одного з видів людської діяльності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія право*. 2023. Вип. 78 (1). С. 52-57.
20. Погорєлова З. О. Нормотворчі повноваження Президента України: поняття і правова природа. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія право*. 2022. Вип. 72 (1). С. 67-72.
21. Прийма С. В., Єрофєєва М. М. Поняття юридичних колізій. *Теорія і практика правознавства*. 2022. Вип. 2. С. 5-21.
22. Сергєєв К. О. Законодавча діяльність як спосіб реалізації влади. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2019. № 1. С. 22-28.
23. Чепік-Трегубенко О. С. Верховенство права у формуванні державної політики у сферах національної безпеки і оборони: теоретико-методологічний аспект. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. Спеціальний випуск № 2 (121). Держава і право України в умовах воєнного стану. С. 183-188.
24. Чепік-Трегубенко О. С. Принцип верховенства права: доктрина та судова практика. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 3. С. 121-127.

Інтернет-ресурси:

1. <http://www.president.gov.ua/> – Офіційний сайт Президента України.
2. <http://www.constcourt.gov.ua/> – Офіційний сайт Конституційного Суду України.
3. <http://www.rada.gov.ua/> – Офіційний портал Верховної Ради України.
4. <http://www.kmu.gov.ua/> – Офіційний портал Кабінету Міністрів України.
5. <http://reyestr.court.gov.ua> – Офіційний сайт єдиного державного реєстру судових рішень України.
6. <http://www.scourt.gov.ua/> – Офіційний сайт Верховного Суду.
7. <http://www.minjust.gov.ua/> – Офіційний сайт Міністерства юстиції України.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри *загальноправових дисциплін Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти*, протокол від 28.08.2023 р. № 1.

Директор
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти

Вікторія САВІЩЕНКО